

In dit interview vertelt hij over zijn leven dat alleen maar uit 'muziek' bestaat.

Door Lillian Mulder-Lubega

RICK MUSELAERS

musicus, koor- en
orkestdirigent

'Ik werk voor het Zuid Nederlands Concertkoor (ZNCK), een koor dat ik 10 jaar geleden heb opgezet. Als dirigent ben ik ook verbonden aan het Kamerkoor 'Tourdion', Koorgroep Oosterhout, Dal Cuore uit Dongen en het Kamerkoor Zuid dat onderdeel is van ZNCK. In de zomer repeteren wij met het Consortium Muziek Divertimento Breda, een soort van vakantiekoor en orkest; 5 keer repeteren in Nederland en in het buitenland gedurende een week concerten geven. Dit zijn de vaste werkzaamheden.

Ik heb vroeger veel geassisteerd bijv. voornamelijk bij mijn docenten. Nu doe ik dat niet meer zo vaak, omdat ik daar geen tijd meer voor heb. Heel af en toe nog bij de Amerikaanse dirigent en oud-docent Martin Wright als hij een productie heeft in het land. Wright is ontzettend goed; hij is een fantastische dirigent. Hij werkt nu bij Die Staatsoper Berlin. In de jaren negentig werd hij naar Nederland gehaald als chef-dirigent voor het Groot Omroepkoor. Later werd hij chef-dirigent van de Nationale Opera in Amsterdam. Daarna is hij teruggegaan naar Chicago en nu dus bij de Stadsopera in Berlijn. Hij is een van de beste mensen van wie je het vak kan leren.

Je bent ook internationaal gericht. Je hebt buitenlandse koren geleid.

In Zuid-Afrika heb ik regelmatig een aantal producties mogen doen; o.a. met het operakoor en symfonieorkest van Johannesburg. Ook in Azië heb ik met verschillende koren gewerkt voor grote producties. Ontzettend leuk en leerzaam om te doen vooral omdat je met verschillende culturen te maken krijgt. En tegelijkertijd probeer je de Europese standaard ook daar te krijgen. De koren zijn vaak goed geschoold en hebben wat meer muzikale bagage dan de Nederlandse amateurkoren, vooral wat betreft notenlezen. De collega's daar verzorgen het instuderen van de stukken en alle voorbereidingen en ik kom dan om verder te poetsen.

In Johannesburg is het ooit anders geweest. Een keer deden wij Verdi's "La Traviata". Het was tijdens één van de laatste repetities met orkest dat mij werd verteld dat er toch verwacht werd dat het koor het uit het hoofd moest zingen (het was een concertante uitvoering). Ik schoot toen in de stress! Voor het koor was het echter geen enkel probleem want het instampen van de noten had mijn collega al goed gedaan. Dus de koorleden deden de boeken weg en zongen het stuk gewoon. Verbazend hoe snel zulke koren alles onthouden zoals in Zuid-Afrika. Dat is fantastisch om mee te maken. In Nederland is dat wel moeilijker om te kunnen bereiken.

Bron: artlink.co.za

Je houdt regelmatig masterclasses ..

In Nederland en in het buitenland werk ik met studenten die aan het conservatorium studeren. Dat kan van alles zijn maar het is vooral vaak op directiegebied. De classes zijn soms met alleen piano en een paar zangers of met een heel symfonieorkest met een koor. Ik vind het altijd ontzettend leuk om met studenten te werken, omdat ik toch ook merk dat er een groot verschil is tussen wat een dirigent kan als hij afgestudeerd is en wat een koor, dat op hoog niveau zingt, nodig heeft en verwacht van een dirigent te krijgen. Dus vind ik het altijd heel erg belangrijk en mooi als ik dingen kan aanbieden waarbij ik de studenten kan helpen.

Hoe heb je het vak zelf dan geleerd?

Ik heb vooral mijn eigen plan getrokken. Ik studeerde koordirectie aan het conservatorium. Eerder al had ik de opleiding docent muziek gedaan en later heb ik

orkestdirectie gestudeerd bij Arjan Tien.

Op den duur kon ik eventueel een masteropleiding in één jaar te doen, maar dat zou vooral inhouden dat ik bezig zou zijn met onderzoek en een scriptie. En toen begon het te knagen. Wat heeft dat jaar voor meerwaarde aangezien je het van de grote meesters moet leren; het is een ambacht. Dus in plaats van geld te stoppen in de studie, zocht ik gewoon contact met de grote meesters en ging ik langs bij hun repetities. En dat heeft mij uiteindelijk het meeste opgeleverd. Op die manier ben ik bij **Martin Wright** terecht gekomen die mij onder zijn hoede nam. Ik heb ook **Jaap van Zweden** opgezocht en geassisteerd in Dallas. Hij vond het leuk dat een Nederlander hem kwam volgen. Dat betekende dat wij vaak en intensief één op één gesprekken voerden over het vak. Met andere woorden: de momenten dat ik bij de grote meesters was, gaf een enorme boost aan mijn eigen kennis en ervaring.

Dongen, 20 mei 2013 – Afgelopen weekend was de wereldberoemde Britse koordirigent Martin Wright voor de tweede maal op bezoek in Dongen. Ruim een jaar geleden was Wright ook al eens te gast in ons dorp toen hij met het Zuid Nederlands Concert Koor werkte aan de perfectionering van de uitvoering van Rossini's Petite Messe Solennelle. Dit keer gaf hij gaf hij masterclasses aan een aantal zangeres en zangeressen die zich hiervoor hadden ingeschreven. Dongenaar Rick Muselaers, dirigent van het inmiddels gerenommeerde ZNCK, keek en luisterde vol belangstelling naar de verrichtingen van Wright. dongen.nieuws.nl sprak beide heren tijdens een korte pauze tussen twee masterclasses.

Bron: dongen.nieuws.nl

Hoe heb je ze in de eerste instantie benaderd?

Bij sommigen ging het per e-mail. Als ik mee ging met Arjan Tien naar het buitenland, werd ik voorgesteld aan allerlei andere musici en zo bouw je je netwerk op. In het geval van Jaap van Zweden ben ik gewoon naar een repetitie in Antwerpen toe gereden en zei: "Hoi Jaap, ik ben Rick en ik wil naar Dallas komen." Zo'n man denkt in het begin: "Ik vind het prima. Eerst zien dan geloven". Totdat ik in Dallas op het podium zat. Hij dacht iets van: "Wie is de kerel ook alweer?" Ik heb nog steeds contact met Jaap. Laatst was ik in Hong Kong om weer precies hetzelfde te doen.

Doordat je op vele mensen let, zie je hun kwaliteiten en ook dingen die minder sterk zijn. Maar van alle meesters neem je iets mee en dat probeer ik zelf ook toe te passen.

Als ik dit alles hoor, vraag ik me af hoe je dagelijks leven eruit zit?

Het is alleen muziek in principe. Er zijn periodes dat het rustig is; bijv. januari-februari zijn rustiger. Maar dan komt het hele managementgebeuren erbij. Dat betekent veel vergaderen, ook studeren van stukken, plannen. Maart-april zijn weer de concertmaanden. Overdag studeren/vergaderen en 's avonds en in het weekend repeteren of concerneren.

Je bent ook ambassadeur voor the School for Performing Arts in Chicago.

Ik heb een aantal weken intensief in Chicago gestudeerd en toen heb ik een netwerk opgebouwd o.a. met mensen uit de Chicago Symphony Chorus. Eén daarvan was de president van de HHW School for Performing Arts in Chicago. Hij nodigde me uit om

langs te komen. Het werk dat ze doen is fantastisch. Het is gericht op met name kinderen in de arme en de meeste criminele wijken van Chicago. Ze proberen de kinderen na school binnen te houden en activiteiten te geven op het gebied van dans, drama maar ook van muziek en koorzang. Het doel is dat de jongens de tijd tussen het thuiskomen van school en het avondeten, niet in aanraking komen met criminaliteit.

Rick Muselaers, International Ambassador
& HHW Vocal Ensemble

www.hhwperforms.org

Daarnaast leren ze discipline. Bijvoorbeeld, als ze op een koor zitten, moeten ze bij binnenkomst een handtekening zetten dat ze aanwezig zijn. Ze worden behandeld alsof ze in loondienst zijn en dus verdienen ze ook een klein zakcentje. Aan het eind van het jaar hebben zij een mooi spaarpotje opgebouwd waaruit ze kleding etc. kunnen kopen. En dat is natuurlijk geweldig als je middels muziek kinderen kunt enthousiasmeren voor muziek, ze uit de criminaliteit kunt houden en ze vaardigheden mee kunt geven die ze nodig hebben als ze volwassen zijn. En het musiceren doen ze ook nog op hoog niveau, Toen ik werd gevraagd of ik ambassadeur wilde worden heb ik gelijk ja gezegd. Ik probeer regelmatig mijn gezicht daar te laten zien, maar Chicago ligt toch een eindje weg... Als ik er ben geef ik een korte lezing en laten de leerlingen mij zien waarmee ze bezig zijn.

En je houdt van opera! Hoe komt dat?

Ik weet het niet. Vroeger had ik zelfs een hekel aan opera. Mijn opa was slager maar wilde heel graag naar het conservatorium. Hij mocht niet want hij moest de slagerij overnemen. Hij zong wel in een opera- en kerkkoor. Op zondag had hij altijd zijn moment, *Opera en Belcanto*, op Radio 1, een Vlaams radioprogramma rond opera, uitgezonden van 13-00-15.00 uur. Je kon bij hem langs komen maar iedereen moest stil zijn. Ik, als jong kind, vond het vreselijk, dat gejoel. Ik moest er helemaal niets van hebben en vooral niets van klassieke muziek. Ik zei zelfs op gegeven moment tegen mijn moeder dat ik niet meer naar mijn opa toe wilde want ik vond het niets. Later maakte ik toch de omslag naar klassieke muziek. Op de muziekschool speelde ik keyboard. Toen mijn docent een keer, net voor de les, aan het orgel oefende (want hij was organist), met alle registers open, was ik meteen verkocht. Maar notenlezen was niet mijn ding. Ik wilde het liever doen op het gehoor. Op mijn rapport van de muziekschool staat ook, ja, technisch vaardig maar nog niet voldoende op leesgebied.

Rick Muselaers oefent op het koororgel in de Grote Kerk Naarden

Zo ga je je interesseren voor klassieke muziek, een beetje orgel spelen (zo liep ik rond met een cassettebandje met daarop Widor's *Toccata* uit Symfonie V), even naar Classic FM luisteren en vervolgens groei je daarin verder. Ook ging ik meer naar de opera's luisteren.

En dan krijg je les van Louis Buskens. Hij houdt ervan dat er goed gezongen wordt. En Martin Wright, de opera-man bij uitstek. Ja, dan word je toch wel besmet.

Dat wil niet zeggen dat ik alleen maar van opera houd. Werken van o.a. Poulenc en Duruflé vind ik ook geweldig! Zelf ben ik meer een lyrische bariton. Mijn stem is niet geschikt voor de grote Verdi en Puccini partijen. Dus ik zit meer in de hoek van Mahler, Strauss; dat vind ik ook fantastisch muziek te doen. Maar omdat ik in de afgelopen jaren als dirigent vaak gevraagd werd om de opera-achtige werken te doen, krijg je ook al gauw de stempel dat dat mijn specialiteit zou zijn. Maar laat mij ook schaven aan Brahms, Bruckner, Reger, Duruflé; fantastisch!

Heeft je familie een invloed gehad op je carrière, denk je?

In mijn familie werd veel gedaan aan muziek. Mijn moeder zingt in een koor, mijn vader vindt het leuk om in een bluesband te spelen als toetsenist en ik heb een tante die beroepszangeres is. Ik denk wel dat de liefde voor de klassieke muziek echt van mij opa komt; toch wel dat stiekem, dat 'Belcanto' van de zondagmiddag. Maar het is ook vooral omdat ik weet wat ik wil en dat heeft mij toch wel gebracht tot waar ik nu sta.

Van alles wat je doet wat vind je het leukste?

Als ik goed kan boetsen, daar bedoel ik mee, als ik een koor voor mijn neus heb dat de noten kent en leergierig is om ergens overheen te stappen en echt de diepte in gaat: hoe moet ik nou zo' n frase vormgeven, hoe moet ik de kleur geven, zodat het koor een eenheid wordt. Dat vind ik het meest geweldig om te doen.

Heel vaak zitten wij dirigenten te vechten tegen de klok. Tijd is kostbaar en het koor moet binnen een periode klaargestoomd worden. En als je een koor hebt wat de noten niet goed beheerst, kom je niet verder in het stuk en dan ben je blij als het concert goed gaat. Maar, dat is het minst leuke van mijn vak. Dan ben ik meer een entertainer of scheidsrechter dan dat ik echt aan het musiceren ben.

Daarnaast vind ik het geweldig als het niet eenrichtingsverkeer is. Dat een koor zijn muzikale intelligentie, intuïtie inzet waardoor iets ontstaat en waarmee je kunt werken in plaats van dat je moet steeds van boven op moet leggen "dit moet zo en zo". Er moet tijdens het musiceren een interactie tussen koor en dirigent ontstaan.

Hoe belangrijk is zangtechniek voor jou?

Er zijn professionele zangers die veel van hun stemmen hebben gevraagd en misschien met ietsje te weinig techniek vooral de grote aria's in Verdi, Puccini en anderen hebben gezongen. Sommigen hebben veel te veel van hun stem gevraagd dat ze niet meer verder konden.

Het stemmateriaal wordt in de loop van de jaren minder flexibel en je moet je dus weten hoe je ermee moet omgaan om te zorgen toch dat je zo lang mogelijk kunt uithouden. In het algemeen hoe je beter de zangtechniek beheerst hoe langer je er mee door kunt gaan. En ja, absoluut, blijven trainen, bewust met zangtechniek bezig zijn en vooral veel blijven zingen. ●